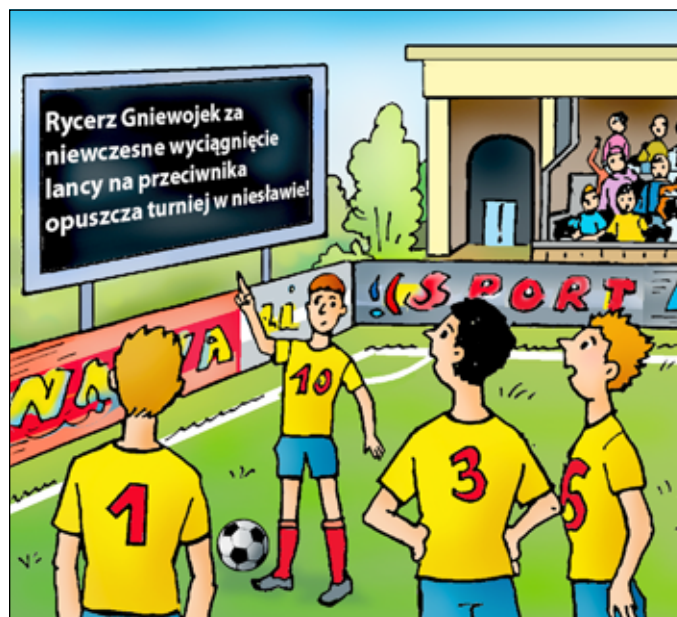

44 Kościół w zmieniającym się świecie

Chrześcijaństwo a początki „naszej” Europy

W IX-X wieku Europa zachodnia była głęboko rozbita i zniszczona przez najazdy Arabów, Normanów i koczowniczych Węgrów. Rolę ważnego ośrodka pełnił Rzym jako siedziba papieża, następców św. Piotra. Kościół z powodzeniem prowadził działalność misyjną, np. na terenie Czech, Polski, Węgier czy Skandynawii. Dzięki temu ok. 1000 roku zaczęły się rysować kontury geograficzne chrześcijańskiej Europy.

Nowe struktury społeczne

W starożytności i w epoce monarchii Karola Wielkiego istniał podział społeczeństwa na ludzi wolnych i niewolników. Kościół wprowadził z kolei podział na ludzi modlitwy (duchownych, pośredników między Bogiem i światem), ludzi walki (rycerzy odpowiedzialnych za pokój i zapewnienie porządku) oraz ludzi pracy (większość mieszkańców wsi i miast utrzymujących dwie pierwsze warstwy). Ten podział przetrwał w późniejszych stuleciach – niezależnie od innych różnic w społeczeństwie.

Wszyscy bowiem przez wiarę jesteście synami Bożymi – w Chrystusie Jezusie. Bo wy wszyscy, którzy zostaliście ochrzczeni w Chrystusie, przyoblekliście się w Chrystusa. Nie ma już Żyda ani poganina, nie ma już niewolnika ani człowieka wolnego, nie ma już mężczyzny ani kobiety, wszyscy bowiem jesteście kimś jednym w Chrystusie Jezusie.

List do Galatów 3, 26-28

Zasada pokoju i rozejmu Bożego

Szczególnym przejawem obecności Kościoła w życiu społeczeństw europejskich był pokój i rozejm Boży, który miał przeciwdziałać przemocy związanej z wojnami feudalnymi. Pokój Boży wprowadzono po raz pierwszy u schyłku X w. we Francji. Rycerze mieli oszczędzać ludzi słabych i bezbronnych: duchownych, kobiety, dzieci i starców oraz pielgrzymów, a także mieć wzgląd na dobra kościelne. Rozejm Boży natomiast wyznaczał okresy zaprzestania walk, najpierw od środy wieczór do poniedziałku rano, potem także przez cały adwent, okres Bożego Narodzenia do 6 stycznia włącznie i wielki post. W ciągu roku dawało to razem 230 dni. Rycerze składali publicznie przysięgę na święte relikwie, że będą przestrzegać tych reguł.

Reforma papieska

W drugiej połowie XI stulecia rozpoczął się proces głębokich przeobrażeń Europy, na który decydujący wpływ wywarło chrześcijaństwo zachodnie. Sam Kościół także się zmieniał. Jego zasadniczym problemem stało się wówczas uzależnienie od władców świeckich i rycerstwa. Niemal regułą było traktowanie przez panów feudalnych parafii jako ich własności. Dodatkowo małżeństwa księży umożliwiały ich uzależnienie od świeckich panów, tzw. patronów. Wielkie znaczenie godności kościelnych i związane z nimi dochody prowadziły nieraz do handlowania nimi, czyli do symonii (nazwa pochodzi od biblijnego Szymona Maga, ofiarującego apostołom pieniądze za dar czynienia cudów).

Próby wyjścia z tej trudnej sytuacji podejmowali w XI w. papieże, głównie Grzegorz VII. Jego inicjatywy, nazwane reformą gregoriańską, miały duże znaczenie i były kontynuowane przez następców.

Do zasadniczych punktów reformy gregoriańskiej należało rozdzielenie władzy świeckiej i duchownej. Papieża mieli odtąd wybierać nie cesarze ani rzymska arystokracja, ale kolegium kardynałów (tak jest do dzisiaj). Władza świecka straciła też prawo nominowania biskupów. Duchowieństwo zostało zobowiązane do celibatu (beżeństwa). Podkreślono na nowo nierozzerwalność małżeństwa i postulat dobrego wypełniania obowiązków związanych z życiem w rodzinie i pracą.

Grzegorz VII,
papież w latach 1073-1085

U podstaw reformy leżała idea powrotu do źródeł wiary: do Ewangelii i pierwszych wieków chrześcijaństwa. To sprzyjało tworzeniu się małych wspólnot jako podstawy służby społecznej.

Reforma wywarła ogromny wpływ na rozwój kultury zachodnioeuropejskiej i życie Kościoła. Wzrósł autorytet papieża i kleru, wykształciła się sieć parafii, przyczyniając się do chrystianizacji rozległych terenów wiejskich. Kościół wyzwolił się spod wpływów władzy świeckiej, przybierając kształt monarchii papieskiej, w której biskupi są wikariuszami papieża. Reforma wpłynęła też na rozwój sztuki romańskiej.

na podstawie: Jerzy Kłoczowski,
Europa. Chrześcijańskie korzenie

Dzień ukradziony wojnie

W 1986 roku świat przypominał beczkę prochu: w powietrzu wisiała wojna Stanów Zjednoczonych z Libią (której sojusznikiem był Związek Radziecki); regularne walki toczyły się m.in. w Afganistanie, Libanie i na froncie irańsko-irackim; w Europie szalał terrorizm; na domiar złego w elektrowni atomowej w Czarnobylu na Ukrainie doszło do katastrofy nuklearnej. W pierwszej połowie października 1986 w Reykiawiku załamały się rozmowy na szczycie amerykańsko-radzieckim (Reagan – Gorbaczow). W ostatnim tygodniu tego samego miesiąca bł. Jan Paweł II zwołał Światowy Dzień Modlitw o Pokój w Asyżu i zapelował o zawieszenie na jeden dzień działań zbrojnych. Jak zareagowano na to wezwanie?

„Wbrew wszelkim przewidywaniom ludzi małej wiary 27 X 1986 był dniem pokoju Bożego. Do końca nieustalone definitywnie strącenie samolotu irackiego przez wojska irańskie, nieliczne potyczki w Libanie (jeden ranny). W Irlandii mina wysadziła szyny kolejowe, unieruchamiając pociąg towarowy, zabitych ani rannych nie było. Tyle. Walki w różnych krajach Ameryki Łacińskiej, na Bliskim Wschodzie i wszędzie indziej zostały zawieszono. Wszędzie gromadzono się na modlitwę o pokój” – donosiła prasa.

na podstawie: Janusz Poniewierski, *Pontyfikat*

PYTANIA I ZADANIA

1. Żart rysunkowy ilustruje rozrywki z różnych epok. Co się w nich nie zmieniło?

2. Przeczytaj tekst *Chrześcijaństwo a początki „naszej” Europy* i odpowiedz na pytania:

a. Czy podział społeczny, o którym mówi fragment Nowe struktury społeczne, jest dziś aktualny? Czy można według niego dzielić ludzi?

b. Przeczytaj fragment Listów św. Pawła. Co św. Paweł mówi o podziałach między ludźmi?

c. Jak dzisiaj wyobrażasz sobie zasady pokoju Bożego? Możesz skorzystać z tekstu Dzień ukradziony wojnie.

3. Na czym polegała reforma gregoriańska? Wypisz z tekstu *Reforma papieska* najważniejsze jej postulaty.

4. Czy słyszysz dzisiaj o potrzebie zmian w Kościele? Czego one dotyczą?

ZADANIE DODATKOWE

Opracujcie w grupie zasady pokoju Bożego dla waszej klasy lub szkoły.

Jak sądzisz?

Co w Kościele podlega reformom, a co jest stałe i niezmiennie?

Refleksja i modlitwa

Kimkolwiek jesteś, zawsze możesz być jeszcze bliżej Boga i jeszcze lepiej żyć.

Panie Jezu, pomóż mi być człowiekiem modlitwy, odwagi i pracy. Pomóż mi twórczo i radośnie wypełniać moje obowiązki: dziecka, ucznia, przyjaciela, chrześcijanina.

Obdarz mnie pokojem, bym mógł go budować wokół siebie. Amen.

Jeśli chcesz...

Pomódl się w intencji Kościoła o ciągłą i autentyczną odnowę w duchu Ewangelii. Pamiętaj, że zmiana w Kościele zaczyna się od ciebie.

Masz wiadomość!

- Kościół istnieje w historii, ale równocześnie ją przekracza. Jest widzialny i zarazem duchowy. Jest tajemnicą, którą można przyjąć tylko przez wiarę (por. KKK 770, 779).
- Kościół nieustannie potrzebuje odnowy i oczyszczenia, bo jest wspólnotą grzeszników. Zawsze w historii źródłem i początkiem odnowy byli święci.
- Chrześcijaństwo przyniosło Europie dowartościowanie człowieka, uznanie jego godności. Wiara w Jezusa Chrystusa, Boga-Człowieka, stała się podstawą humanizmu europejskiego.
- Przemiany społeczne na przełomie X i XI w. doprowadziły do powstania silnych organizmów państwowych, które przyjęły chrześcijaństwo i włączyły się w nurt kultury łacińskiej. Była wśród nich także Polska.